Fiyatı : 10 Kuruş

SENDİKA

İşçi Arkadaşlar :

Gazetenin yaşaması ve yararlı işler görebilmesi senin ilgine bağlıdır. Gazeteni al, oku, ve okut..

Ekonomik ve Sosyal Alanda Kol ve Kafa İşçisinin Davalarını Güder

Sene : 1 Sayı 1 — ŞİMDİLİK CUMARTESİ GÜNLERİ ÇIKAR — 31 Ağustos 1946

Memleketimizde Sendikacılık

Kapitalistce gelişmeye çok geç başlamış olan, memleketimizde bugüne kadar işçi sınıfının inkılapçı partisiyle sendikaları arasındaki fark, vazife taksimi lüzumu, lâyıkı veçhile anlaşılamamıştır.

Az çok sendika mahiyetinde bir çok işçi teşekkülleri kendilerini parti sanmışlar ve parti ismi takınmışlar; muhtelif siyasî partilerde muhtelif zamanlarda kendi tabiiyetleri altında işçi cemiyetleri veya birlikleri kurmaya özenmişlerdir.

Birinci cihan harbinin mütareke devresinde, geçici olarak bir varlık göstermiş olan, iştirakçı Hilminin Sosyalist partisi hakikatta İstanbul bölgesinin bir nakil vasıtaları işçileri sendikasından başka bir şey değildi; ve sarfettiği bütün faaliyetlerde sendikacılık ödevleri çerçivesi içinde kalmıştı. Aynı devrenin sonlarında Halk Partisinin bazı aylıklı adamları tarafından kurulmuş olan (Türkiye amele birliği) bir işçi cemiyetleri federasyonu görünüşünde ileri sürülmüş olmakla beraber, hakikatta yeni hükümet partisinin emekçi kütleleri arkası sıra sürüklemeğe mahsus siyasî bir şubesi mahiyetinde idi. Kısa bir zamanda foyası meydana çaktığından idare edenlerin mürettebo bir hareketle çekilmeleriyle işçi ortada kalmış ve dağılmaya mecbur olmuştu.

Yine o sıralarda iktisadî menfaatlerini korumak için teşkilâtlanmak ihtiyacını duyan, Şirketi Hayriye işçileri bir emekçi cemiyeti kuracak yerde (İşçi Fırkası) adı altında faaliyete geçmişler; tabiatiyle hiç bir iş yapamadan dağılmışlardı bunlar geçmiş zamanlara ait işçi hareketinin, aklımıza gelmiş en tipik, kötü ve zararlı tezahürleridir.

Bu saydıklarımızdan başka zaman zaman oportünist faaliyetine rağmen az çok inkılâpçı bir karakter taşıyan Amele Teali cemiyetini ayrı tutmak yerinde olur. Bu sonuncu teşekkül de 928 senesi Heyeti Vekile karariyle (Muvakkat kayıdiyle) set edilmiş olup el'an kapalı bulunmaktadır.

Maatteessüf bugün de bu çeşit bazı teşebbüslerle yeniden karşılaşmaktan çok üzülüyoruz. Bereket versinki karşı sınıf kârına bocalamalara, sendelemelere ve netice olarak da kıymetli bir zaman kaybına sebep olmaktan başka bir şeye yaramayan bu gelişi güzel veya kötü maksat mahsulü teşebbüsler, umumî akışa nisbetle, lâfı edilmeğe değmeyecek kadar zayıf ve tesirsizdir. Bugün artık emekçiler derme çatma tekliflere kulak asmayor; ehliyetleri ve dürüstlükleri hakkında, iş sahasında, müsbet bir kanaat edinmedikçe, kendilerine yol göstermek iddiasında olanlara yüz vermeyor.

20 sene süren bir baskı ve durgunluk devresinden sonra, iki ay kadar evvel yeni bir hamle yapan, sendika hareketi bu kısa zaman içinde büyük bir canlılık göstermiş ve dikkate değer gelişmeler kaydetmiştir. Geçmişe nazaran göze çarpan en mühim sağlamlık alâmeti, vücut bulan sendikaların, doğrudan doğruya ilgili emekçi tabakalariyle daimî temas halinde çalışmak ve işletmelerle sıkı bir tarzda bağlı kalmak kaygusunun hâkim olmasıdır.

Gerçek şartları ve imkânları hiçe sayarak, daha ilk adımda, kendileriyle temas bile edilmemiş muazzam kütleleri içine alacak ve onlar adına söz söylemek cür'etinde bulunacak, memleket ölçüsünde, merkezî teşkilâtlar kurmak hevesi (Hatta hastalığı da diyebiliriz) büsbütün geçmemişse bile yatışmak üzeredir. İşe temelden değil, çatıdan başlamak meraklılarına şurada burada yine rastlanıyor. Fakat bunların projelerini ciddiye alan ve beraberlerinde haval peşinde didinmekte fayda görenler "Kalmamıştır„ denilebilecek kadar azalmıştır. Bu da hiç şüphesiz büyük bir terakkidir.

Bugün büyük bir çoğunluk sendikacılık mes'elelerini oldukça kavramış bulunuyor Binayı aşağıdan yukarıya doğru kurmak gerektiğini, burjuva partilerinin el altından veya açık-

(Sonu S. 4 Sü. 1 de)

Türkiye işçileri uyanıyor

Hareket noktasının gelişi güzelliğinden süratle toparlanıp teşkilâtlanmağa başlıyan işçi kütleleri arasında dumanı üstündeki seçim dedikodularından hemen eser kalmamış gibidir.

Daha şimdiden ona yakın çeşitli meslek, işletme ve istihsale bağlı yüzlerce işçi bir yarış humması içinde sendikalarını kurmuş bulunuyorlar. Yayın ve propaganda imkânlarından mahrum işçi sınıfımızın bu pek kısa zamanda gösterdiği muvaffakiyet göz kamaştıracak kadar parlaktır.

Binden fazla âzasiyle tütün işçileri sendikası başta koşuyor. Geçenlerde bu sendikanın yaptığı olagan üstü toplantı bütün işçi sınıfı hesabına göğüs kabartacak bir olgunluk numunesiydi. Kadınlı erkekli yüzlerle tütün işçisi sevinç gösterileri arasında daimî idare heyetlerini seçtiler. İdare heyeti Fahrettinleri İbrahimleri ve üç kadın işçisi de aralarında bulunduğu halde sahneyi doldurdukları zaman dakikalarca alkışlandılar ve coşkun tezahüratla bu mesut günlerini selâmladılar.

Her tarafta kurucu heyetlerin fevkalâde gayretleri görülüyor. Bunlar kısa zamanda çoğalıp kongrelerini hemen toplamağa çalışıyorlar. Hayret edilecek

(Devamı S. 2 Sü. 1 de)

En Doğrusu

Sendika ve Cemiyetler

İş ve meslek hayatında çalışanla, çalışdıranı aynı hak ve hukukla himaye eden ve onları bir çatı altında birleştirmeyi gaye edinen cemiyetlerle birlikler simdiye kadar mensuplarına ne bahşetmiştir. Hiç !.. Bu gibi kurullar daha ziyade çalışdıranın ekmeğine yağ sürmüştür. Esasında çalıştıranın bardağı dolu; çalışanın ise boştur. Bu iki tip cemiyet mensubuna müsavi yapılan bir nebzelik yardımda çalışdıranın bardağı taşar, çalışanın ise !.. O bomboş bardakta bulunan damla kurumağa mahkûmdur.

Bugün bütün dünya medeni milletleri bu realiteyi çoktan kavramış bulunmaktadır. Artık çalışan larla, çalışdıranlar birbirlerinden ayrı saflarda. karşılıklı sendikalarda kendi gidiş yollarını, hayatlarını tanzim edebilirler. Yürünecek yol, sadece budur.

İşçi

Bir işçi parçalanarak öldü.

Zonguldakta Çatalağzı istasyonu deposunda çalışan işçiden üç kişi vagonların hava borularını tamir ederken atma suretile manevra yapan makinenin önünde bulunan bir vagon hızla gelerek üç arkadaşın çalıştığı vagona çarpmıştır. Yere yuvarlanan 18 yaşlarındaki Arif tekerlekler altında kalarak parçalanmıştır.

İş kazaları kanununun tatbikine aid hazırlıklar

Geçen hafta Ticaret ve Sanayi odasında, ayrı ayrı günlerde olmak üzere; iş verenlerle işçiler birer toplantı yapmışlardır. Bu toplantılardan maksat, bir müddet evvel yürürlüğe giren 4772 sayılı "İş kazalarile Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortası„ Kanununun tatbikinde görülen terettütlerin ortaya konulması ve sigorta mensupları tarafından bunlar üzerinde durulmasıydı.

İlk gün yapılan toplantıya, 120 den fazla iş veren iştirak etmiştir. Ertesi günkü toplantıya iştirak eden işçi mümessilleri de; ayni derecede kalabalık bulunmaktaydı.

Kanunun, şikâyet edilen hükümleri, bilhassa pirimler ile formalitelere ait hükümler olmuştur. Bir işveren, sigorta kanununun, pirimlerin ödenmesine ve ayın 21 rine kadar müsaade ettiği halde kurum tarafından; ayın 15 şinden sonra yatırılan pirimlerden ceza alındığını; diğer bir iş veren doğum için kabul edilmiş olan 21 günlük ihbar keyfiyetinin uzun olduğunu; binaenaleyh doğumun derhal ihbar edilmesinin muvafık olacağını, çünkü bu takdirde analık sigortası hükümlerinin daha çabuk tatbik edilebileceğini söylemiş ve formaliteler yüzünden 45 doğum vak'asına tazminat veremediğini ve bunların halâ beklemekte olduklarını bildirmiştir.

Diğer taraftan gerek işçilerin gerek işverenlerin üzerinde durdukları noktalardan biri de iş kazalarının neler olabileceği ve bunun derecesinin nasıl tayin edileceğidir. Buna karşı; kaza ne kadar ehemmiyetsiz olursa olsun hiç bir suretle ihmâl edilmiyerek derhal haber verilmesi cevabı verilmiştir.

Tesbit edilen noktalar üzerinde sigorta kurumu tarafından çalışılacaktır.

Yukarda adı geçen kanunun hükümlerini açıklatan ve kurum tarafından hazırlanmış olan 8 numaralı genelge iş yerlerine dağılmıştır.

Sendika : Yukarıya koyduğumuz haberin okunmasından da anlaşılacağı gibi, sigorta işinin en basit ve iptidaî mefhumları üzerinde ve hatta tam bir anlaşma elde edilebilmiş değildir. Elde mevcut kanunun bir çok noksanları olduğu apaçık bir hakikattir. Gelecek sayılarımızda bu kanunun tetkik ve tenkitlerini vermeğe çalışacağız.

Sidney Hillman

Kısa bir zaman evvel ölen Amerika sanayi sendikaları kongresinin idarecilerinden Sidney Hillman 1887 de Litvanyada doğmuştur. 13/14 yaşlarında sosyal mücadelelere katılmış, Çar polisini ve Siberya zindanlarını erkenden tanımıştır. Zindandan kaçıp evvelâ İngiltereye ve sonrada Amerikaya gitmiştir

Genç Hillman daha yirmi yaşında yoktu ki işçi hareketlerinin başında yer almıştı. Elbise işçileri sendikaları birliği onu 1914 de kendilerine reis seçti. Onun idaresi altında gece mektepleri açıldı ve Amerika işçileri sendikalizmi bu mekteplerde öğrendiler.

Harp yılları içinde, Amerikan iş gücünün Faşizme karşı savaşında Demokratik kuvvetlerin ön safında yer aldı. Harb sona erince işçi dünyasının ancak Beynelmilel bir sendikacılık içinde gelişeceğine inandı, Paris ve Londrada fikirlerini yaydı. Onun gayretleriyle bu kış Amerikada grevler birbirini takip etti ve muvaffakiyet kazandı.

Büyük işçi dostu Ruzvelt gibi o da en kuvvetli zamanında öldü. Truman onun mezarı başında şu sözleri söylemiştir :

"Sidney Hillman„ ın ölümiyle, Demokrasi dâvası bütün dünyada en kuvvetli ve en fedakâr müdafilerinden birini kaybetmiştir.

TEZATLAR

Sendikacılık tarihimizden Bir yaprak

Her içtimaî hareket gibi bizim sendikacılığımızın da bir mazisi vardır. 1946 Haziranında Cemiyetler Kanununun tadiliyle başlayan bugünkü hareketleri gökten yere inmiş ve birdenbire ortaya çıkmış değildirler. Bu hareketler yıllardır çekilen ıztırapların, sıkıntıların ve bu uğurda yapılmış mücadelelerin hayırlı ve tarihî sonucudur.

Ortaçağ müessesesi ve Derebeylik devrinin istihsal merhalesi olan Loncaların yıkılmasından sonra bir de kapitalizmin doğurduğu mahzurlara karşı bu günkü mânada sınıfı mücadele tarihi demokrasi tarihimizle sıkı sıkıya bağlıdır.

Bizde ırk, mezhep, din, dil, renk ve milliyet farkı gözetmeksizin ilk sendikaların kuruluşu 1908 Meşrutiyet reformu ile başlar.

1908 e kadar gerek Garbin sermaye ve emperyalizmiyle ve gerekse bir avuç yerli Burjuazi tarafından en kötü istismar şartları altında ezilmekte olan Türk işçi sınıfı o zaman esmeğe başlıyan sözde demokratik havanın verdiği imkân ve hürriyetle teşkilatlanmak yolunu tutuvermişti.

Meşrutiyet hareketiyle Anadolu - Bağdat, Rumeli - Şark, İzmir - Aydın, Selânik - Dedeağaç demiryolları işçileri muhtelif nam altında sendikalar kurmuşlardı.

Bu ecnebi sermayenin istismarına karşı ayaklanan ve inkilapçı - milli bir hareket yaratan Nafia işçileri yanında hususî sermayeye karşı teşkilâtlananlar da vardı. Bunların başında (Selânik trikotaj işçileri sendikası) gelir. Osmanlı İmparatorluğunun son senelerinde inkilapçı hareketlerin beşiği olan Selânik ve trikotaj işçi sendikası mahiyetinde diğer arkadaşlarından daha münevver ve uyanık işçiler olan Matbaa İşçileri İstanbulda (Osmanlı Mürettibin) cemiyetini kurdular (1324).

Kuruluşlarının ilk günlerindenberi ecnebi ve yerli sermayeye karşı mücadele bayrağını açan bu sendikalar tam şuurlu rehberlerin yokluğu ve bilgisizlik yüzünden tavsamağa ve opportünizme sürüklendiler. Meşrutiyetin ilk seneleri geçince men'i içtimaat (Toplanma yasağı), tatil işgal (Grev yasağı) gibi o zamanki ana yasaya aykırı kanunlarla bu çeşit hareketler frenlenmek istenmişti.

Balkan harbi ve birinci cihan emperyalist harbi ve işgal gibi felâketler ve bu yüzden devam eden sıkı yönetim, hareketin inkişaf şartlarını büsbütün kısırlaştırdı. Bu sendika ve cemiyetler yavaş yavaş sınıf karekterini kaybederken, bazıları dağıtılmış bazıları da patronların ve sermayenin eline geçmiş bir kısmı da opportünist karakter almıştır. Bu seyir içinde bazı sendikalar, esnaf cemiyetleri veya patronlarla işçilerin bir arada bulunduğu teşekküller haline geldi.

Millî mücadele yıllarına kadar sürüp gelen bu cemiyetler mücadele imkânını kaybetmiş ve kütlenin nefret ve rağbetsizliğini kazanmıştır. Ancak millî mücadele senelerini takip eden yıllarda yeniden esmeğe başlayan demokratik hava ile işçi sınıfı teşkilâtlanma yoluna girebilmiştir.

Mütareke başında İstanbulda Beynelmilel işçi birliği adiyle sendika mahiyetinde Galatada bir teşekkül meydana gelmişti. Millî mücadelenin yokluk yıllarında kahraman Türk ordusunun kurtuluş savaşına gece gündüz durmadan çalışarak malzeme yetiştiren (Ankara imalâtı harbiye işçileri) aralarında bir sendika kurmak suretiyle teşkilâtlanmışlar ve Millî mücadelenin, zaferle neticelenmesi için var gayretleriyle çalışmışlardır. Memleket dâvasında çok büyük hizmetler yapmış olan Ankaralı işçi arkadaşlarımızın fedakârlık ve kahramanlıklarını sınıfımız adına burada anmadan geçemeyiz.

(Devamı gelecek sayıda)

A .M. B.

S e n d i k a l i z m

Sendikalizm, sendikanın mesleki birliğini iktisadi, içtimai ve ahlâkî teşkilâtın temeli haline getirmek isteyen tesamüdcü nazariyedir.

Evvela İngiltere, İtalya, Fransada doğan sendikalizm, sınai istihsalle beraber diğer memleketlerde de yavaş yavaş inkişaf etti. Fransada işçiler, evvelâ, mübadeleci ve kooperatifçi olan Proudhon'un tesiri altında kaldılar; fakat 1879 da Marsilyada ve 1889 da Havre'da aktedilen kongrelerden sonra arıktan arığa inkilâpçı oldular. Çalışma kursları tesis edip, en yüksek orğanı bu gün başında Leon Jauhause,nun bulunduğu Uuumî İs Komfederasyonu olan federasyon halinde birleştiler. Fransada, 20 ci asrın başlangıcında kızıl sendikacılara mukabil sair sendikacılar sermaye ile iş arasında sulhçu bir anlaşmaya taraftar idiler. Birinciler islâhatçıların yardımını reddederler. Proletaryanın kurtuluşunu, esirliğin zevalini, sermayeci patronluğun mahvını doğrudan doğruya faaliyet ve umumî grevden beklerler. Sosyalistler gibi sınıflar kavgası prensibini kabul eder, fakat körü körüne hiç bir partiye bağlanmak istemezler.

Tamamiyle meslekî bir taazzuu olan Umumi İş Komfederasyonu faaliyetini münhasıran iktisadi sahaya inhisar ettirir; böylece mukavemet sendikasının istihsal ve tevzi sendikasına inkilâbına temayül gösterir.

Senikalizmin, kısaca çizmiş olduğumuz şu umumî hatları içerisinde sendika, müntesiplerinin müşterek menfaatlarını korumak için kurulmuş bir birlik manâsını taşır. Muayyen sendika nevilerinden olup, bizi bilhassa ilgilendiren meslekî sendikalar ise, aynı mesleki icra eden şahıslar veya mesleki menfaatlerini tetkik ve müdafaa etmek gayesi ile birleşen müşterek meslekler topluluklarıdır. Bunlar, ister patronlar arasında, isterse patron, işçi ve müstahdemler arasında teşekkül edebilirler.

İlk anaları olan İngilterede 18 inci asrın sonlarında kurulan sendikalar, kanunlar açık faaliyetlerine nani oldukları için, gizli çalışıyorlardı. Bu yüzden şiddete baş vuruyorlar, hasımlarına ve muarızlarına karşı suikastlar tertip ediyorlardı. Alenî bir şekilde mevcudiyetlerini tanıyan 1824 kanunu çıkar çıkmaz cinayetlerin ardı kesildi.

Dünyaca «Trades Unions», yani Meslekler Birliği diye anılan İngiliz işçi sendikaları Fransız sendikalarıdan bam başka bir mahiyet taşırlar. Aralarından bazıları muhtelif kollara ayrılan 40 - 50 bin azaya maliktirler.

Bu kollar, İngilterenin muhtelif eyaletlerinde, hattâ yabancı memleketlerde ve Avusturalyada olduğu gibi sadece İngiliz müstemlekelerinde değil, fakat Birleşik Amerikada, Fransada, nihayet, bütün İngiliz işçilerinin, İngilterede çalışmış ve kendi meslekî birliklerine intisap etmiş bulunan yabancı işçilerin bulunduğu her yerde bulunurlar.

Emin ve müstakar bu binlerce aza, ekseriya yüksek aidat öderlerdi. Böylece ihtiyat akçeleri 1,5 milyon frangı aşan bir çok teşekküllere şahit oluruz.

İngiliz sendikaları deleğeleri daima pratik bir gaye takip ederler; haklarına tecavüz eden kanunları tesbit ve tahakkuku ile bir komisyonun vazifelendirildiği istekler serdederler. Bu komişyon, parlamento azaları ve amme kuvvetleri nezdindeki teşebbüsleri, efkârı umumiyeye sürekli müracaatları ile isteklerin hayat sahasına konmasına çalışır. Sendika azaları böylece muhtelif kanunların ilgasını veya değişmesini, yenilerinin yapılmasını temin ettiler.

Devamı var.

Ş — B

Türkiye işçileri uyanıyor

Baştarafı Birinci Sahifede

gayretler ve akıl durduracak vasıtalarla ön ayak oldukları teşekküllerini besleyip yaşatma ve kuvvetlendirme seferberliği içinde müthiş fedakârlıklariyle bütün engelleri aşıp yıkmağa azmetmiş bu bir avuç kahraman işçi çocuklarını ileriki nesiller hayranlıkla selâmlıyacaklardır.

İşte ayakkabı işçileri sendikası, Kara Yusuf koltuğunda propaganda broşürleri ve sendika nizamnameleriyle han odalarından medrese kovuklarına, atelyelerden tezgâh başlarına hatta evlerden kahve köşelerine kadar durmadan kan ter içinde koşuyor. Günde en az sekiz saat durmadan konuşuyor. Onun bu yorulmaz enerjisi ve fevkalâde teşkilâtçılığı adeta bütün kundura atelyelerini, han odalarını elektriklemiş ve hareketlendirmiştir.

Yardımcı arkadaşları Kara Yusuftan geri kalmıyorlar. Sessiz fakat ateş gibi çalışıyorlar. Çok yakında kongrelerini toplayabileceklerini söylerlerken her birinin gözleri kıvılcımlanıyor. Ve biz diyorlar tütüncülerden sonra ikinci olacağız.

İşte kalafat yerinin madenî sanayi işçileri sendikası, Mahmutlar ve Sarı Abdullahlar. Aza adedi 48 fakat bir ay sonra 200 diyorlar. Ve Abdullahın bıçak yarığı dudaklarında keskin bir tebessüm kıvılcımlanıyor. Mütevazi bir dükkân olan sendikalarının hemen yakınında bir duş yeri yaptırmaya başlamışlar bile. Niyetleri çok geniş. Bizim işimiz başkalarına benzemez, biz sanayi işçisiyiz ve tam emekciyiz diyorlar.

İşte Karaköyde inşaat işçileri sendikası. İstanbulun on bine yakın inşaat işçisini toplamağa hazırlanan çatı.. Canla başla sağa sola koşuyorlar.

Şoförler sendikası Mehmetleri, Nurileri ile İstanbul sokaklarına duman attırıyorlar. Taksilerle nizamnameler dağıtılıyor. Direksiyon başında aza kayıtları yapılıyor. Bir rakkam veremiyorlar zira üç dört koldan İstanbulu taramağa çıktılar mı her biri onar on beşer arkadaş getiriyor ve artıyorlar.

Liman işçileri sendika hazırlıkları içinde. Kayıkçılar, mavunacılar, motorcular hazırlık içinde. Dokumacılar, camcılar, matbaacılar, arabacılar, şekerciler hazırlık içinde.

Daha dün deniz işçileri sendikasının tanışma töreni yapıldı. Türkiye işçileri uyanıyor ve kalkınıyor.

Deri işçilerile bir konuşma

İşçi arkadaşlarla konuşup görüşmek, onların sendika hakkındaki fikirlerini öğrenmek istiyorum. Binlerce işçinin çalıştığı, mütekâsif bir fabrika çevresi olan Yedikuleye gidiyorum. Sur haricindeyim... Bakırköye giden iki tarafı fabrikalarla çevrili yolu takib ediyorum. Sağ taraftaki iplik fabrikasından muntazam makine sesleri geliyor. Deri fabrikalarından ise müteaffin bir koku yayılıyor ve kızgın güneş altında uzanan yolun tozlu havasını bir kat daha ağırlaştırıyor.

Fabrikalar üç posta işçi çalıştırdığından, işçi kahvelerinde yorgunluk çıkaran arkadaşlara rastlayacağımı umuyorum.

Kalabalıkça gördüğüm bir kahveye giriyorum. Masaların etrafında ikişer üçer kişilik gruplar teşkil eden işçilerin bir kısmı iskambil oynuyor, bazıları, baş başa vermişler alçak sesle konuşuyorlar. Hiç şüphesiz, bitmez tükenmez dertlerini bir kere daha tekrar ediyorlar.

İki kişinin bulunduğu bir masaya oturmak istiyorum :

— Merhaba arkadaşlar, diyorum.

— Merhaba diyorlar.

İki işçiden, pos bıyıklı, babacan tavırlı ve yaşlı adam :

— Hoş geldin evlât, diyor ve gülerek "hayrola" der gibi bakıyor.

— Arkadaşlar, diye söze başlıyorum, yakında bir işçi gazetesi çıkacak, adı Sendika, bu gazete bizim yani işçilerin gazetesi, ben de Sendika gazetesinden geliyorum. Dertlerinizi işçi sendikaları hakkındaki fikirlerinizi öğrenmek istiyorum.

Konuştuğum arkadaşlar deri işçileri Diğer masalarda oturanlar da öyle.

(Devamı S. 3 Sü. 4 de)

Trad - unioniome tarihi adlı eser hakkında düşünceler

FARUK ATAY

Sidney Webb ve Beatrice Webb tarafından yazılan bu eser, 18 inci asrın başlangıcından itibaren İngiliz sınaî demokrasisinin mufassal bir tarihidir. Bundan uzun bir müddet evvel Londrada verdiği bir konferansta, Webb, sosyalist davaya gençlerin yapabileceği en iyi hizmet "daha evvel kazanılmış bilgilerin ışığı altında, kendilerine er veya geç sosyalizmin prensipleri tatbik edilecek olan müteaddit meseleler arasında bir tanesini ısrarla ve ciddiyetle tetkik etmek olmalıdır" diyordu. Webb'ler tarafından yazılan bu eser, pratik ile nazariyenin mesut ahenginin en canlı delilidir. Zira işçileri tanımanın, işçi psikolojisi hakkında doğru bir fikir edinmenin en müessir çaresi, meslekî sendikalar tarihini tetkik etmektir. Müelliflerin söyledikleri veçhile «İngilterede sendika hareketinin tarihini tanımak, burjuva tarihlerinin hiç bir okuyucusunun tanıyamadığı İngiliz işçisini tanımaktır». Mazide sanayi ordusunun ümitlerinin, mücadelelerinin, zaferlerinin, hezimetlerinin -bilhassa hezimetlerinin- tetkikiyledir ki bu günün islahatçileri, istikbalde atılacak yanlış adımlardan sakınmağı öğreneceklerdir.

Webb'ler sendikayı şu şekilde tarif ediyorlar: "Kendi çalışma şartlarının muhafazasını veya islahını gaye edinen ücretlilerin daimi bir topluluğudur". 1387 senesinden beri bir çok grevler ve «Lock-outs» (1) lar olmasına rağmen, XVII inci asrın sonundan evvel, sendika zümresine ithal edilebilecek hiç bir meslekî birlik yoktu. Bu asra kadar, büyük sanayiin ve sermayedar sistemin yokluğu her işçiye patron olmak ümidini veriyordu. Çalışma şartlarını değiştirerek, işçinin patronluk mertebesine yükselmesini imkânsız kılan sınai inkilâbın başlamasiyledir ki geçici işçi toplulukları daimi meslekî birliklere inkilâb ettiler. Filhakika Almanyada, otuz sene harbinden önce modern sendikalara benzer bazı kooperatif teşekküller vardı, fakat bunların aşağı yukarı hiç bir ehemmiyeti yoktu, İngilterede sendika hareketinin gelişmesi üzerine hiç bir tesir icra etmediler. Meşhur "Gilds" ler veya orta çağ mesleki korporasyonlar, bu günkü sendikaların vaziyetlerinin bazılarını yapmasına rağmen işçi teşkilâttan ziyade patron teşkilâtı idiler. İşçi sendikanın tekâmülünün belli başlı sebebi, patronlarla ücretliler arasında vukua gelen fonksiyon ayrılığı idi.

İlk fabrikanın veya ilk buhar makinasının inşasından hiç olmazsa yarım asır evvel, İngilterede terziler ve dokumacılar arasında -iş bölümüne elveren meslekler- meslekî sendikalar meydana geldi. Bu ilk sendikalar kapitalist istismara mukavemet etmekten ziyade ücretleri arttırmak, çalışma gününü kısaltmayı elde etmek gayesile kurulan esnaf kulüpleridir. Bu gün işçiler üzerinde çok büyük tesiri olan tesanüt duygusu XVIII inci asrın başında mevcut değildi. Müslahdemlerle patronlar arasında çıkan ihtilâflar, birbirinden farklı iki sınıf arasındaki mücadeleden ziyade bir aile kavgası mahiyetini haizdi. Filha-

Devamı Sa. 3 Sü. 3 de

Tütün İşçileri Meselesi

Bütün işçileri sermayenin azgın iştihası karşısında, bir nevi kukla haline geldiler.

Aşağıdaki bahsımızda, tütün işçisinin kol kuvvetine karşılık verilen para miktariyle, sermayedara ait hesapsız kârların mukayeselerini ve işsizliğe sebebiyet veren hadiseleri sırasiyle göreçeksiniz. Bu vaziyet, hakikaten çok gülünç meseleler ortaya atacaktır.

Soruyoruz :

Bunun böyle olmasından kimler mesul tutulmalıdır ?

Şüphesiz ki işçi değil !.

O. yalnız böyle bir sualin cevabını bekliyor. Bu işte mes'ul tutulacak olan şahsiyetlerin birer, birer kendisine ve efkârı umumiyeye teşhir edilmesini bekliyor; bu bekleme, iş kanununun -güya- mer'iyet mevki'ine girdiği günden beri daha istekli olarak devam etmektedir.

Çok kısa bir zaman içinde milyonlar sahibi olan tütün patronları, acaba bu servetlerini nasıl ve hangi meşru yollardan biriktirdiler ?

Doğrusu bunu da öğrenmek isterdik; ama, kimse merak etmesin hükûmetin haddinden fazla titiz davranmasına rağmen, bu işin nasıl ve hangi yollardan yapıldığı bizce malûmdur.

Sırası geldikçe bunları da açıklıyacağız. Biz, elimizde mevcut vesikalara göre konuşuyoruz. Dolayısiyle, tütün işlerinde işçinin aleyhine olarak muazzam yolsuzluklar olduğunu iddia ediyoruz. Memleket aleyhine olan hadiselerin bir an evvel önlenmesi icap etmez mi ?

Tütün işcisi yaşadığı bu feci hayat durumu karşısında lehlerine verilecek kararları sabırsızlıkla beklemekte haklıdır.

Erkek ve kadın işçilere verilen yövmiye miktarı

Tütün işçileri, günde sekizbuçuk saat çalışır. Bu sekizbuçuk saata mukabil erkek işçilere 320, kadın işçilere ise, çalıştıkları işin cinsine göre 150-250 kuruş arası yövmiye verilmektedir.

Kadının bu işde doğrudan doğruya istismar edildiğini görüyoruz Halbuki, tütün depolarında kadına verilen iş, erkeğe verilenden farksızdır. Kadın işçilerde erkek işçiler gibi yaprak ve sandık işlerinde çalışırlar. Zaman, zaman yapılan tetkiklerde, verilen randumanın, erkek işçininkinden hiç bir zaman aşağı olmadığı sabit olmuştur. Esasen kadının istismar edildiğine ve edilegeldiğine dair yeni bir iddiada bulunmuyoruz. Dünyanın her tarafında, kadının tarih boyunca istismar edildiği istatistiklerle sabit olmuştur. Bu basit mukayeseler neticesinde kendiliğinden meydana çıkan, sorguların cevaplarını merak etmekteyiz!...

Vergiler Meselesi

Görünüşe göre: kadın işçiler erkek işçiye nazaran biraz daha az vergiye tabi tutulmuşlardır. Fakat bu hafiflik yövmiyelerin hafifliğine muadildir, iş gücü karşılığı olan paranın artışı nisbetinde kesilen miktarın az veya çok olacağıda herkesce bilinen bir mevzudur.

Bahsimizi neticelendirebilmek için erkek işçi üzerinde durmak kâfi gelecek.

Erkek işçinin esas gündeliği 430 kuruştur. Bu 430 kuruştan 110 kuruş, tabi tutulduğu vergilerin umumî yekûnudur. Geriye 320 kuruş kalırki, bu parada yukarda söylediğimiz gibi ancak ele geçen miktardır. Bu vaziyete göre, bir erkek işçi senede 396 lira vergi vermiş oluyor. Burada bir mesele var. kadınında az yövmiyeye mukabil tabi tutulduğu vergi mikdarını nazarı itibara alarak. acaba tütüncüler karne usulüne tabi tutulamaz mı?

Yazan :
Kemal Sönmezler

Çünkü, bu şekilde vergiye tabi olanlar senede vasati olarak 20 lira kadar bir para öderler.

Görüyoruzki, arada hakikaten muazzam bir fark vardır. Eğer tütün işçisinin karne usulüne tabi tutulmasında, hakikaten büyük mahzurlar varsa, yövmiyelerin yükselmesi icap etmezmi ?

Fakat biz, karne usulünün tatbik edilmesi hususunu, imkân dahilinde buluyoruz. Meselâ, Bursada İzmirde çalışmakta olan tütün işçileri, aynı usule tabi tutulmuşlardır.

Görülüyor ki, tahakkuk ettirilmiş olan vergilerimizde, hakiki tezatlar mevcuttur. Daha doğrusu bu tezatları teşkilâtsızlıklar doğurmaktadır. Şu halde, İstanbulda çalışan tütün işçisinin karne usulüne teffikan vergiye tabi tutulmasında her halde mühim bir mahzur olmasa gerek.

İşsizliğe karşı alınacak tedbirler, hakikatta mevcut değilmi ?

İşsizliğe karşı alınacak tedbirler her zaman mevcuttur.

Hadiseyi kısaca tetkik edelim : Tütün işçileri senenin 6-7 ayını işsiz geçirmektedirler. Bu devre, eylül ayının sonundan, mayıs ayının başlangıcına kadardır. Bu kadar uzun bir işsizlik devresinin sebebi nedir ? Bunu da kısaca izah edelim :

Sermayedarın elinde, mamûl ve gayri mamûl olarak iki cins tütün mevcuttur. Sermayedar, bu cins tütünleri, eğer isterse memleket haricine çıkarabilir.

Mevzuumuzu açıklıyalım : Yukarda söylediğimiz gibi tütünlerimizin ihraç işinde muhakkak surette bir yolsuzluk vardır. Rakkamlara ve istatistiklere müracaat etmeden, meselenin esasına temas etmek, hadiseyi, yani işsizliği doğuran amillerin mahiyetini kısmen olsun ortaya atacaktır.

Bu işlerin selâhiyetli kimseleri tarafından, hiç şüphe yokki bu memlekette ne kadar milyon kilo tütün elde edildiği son gramına kadar pek alâ bilinir. Bilumum tütün depolarında, kaç milyon kilo tütün işlendiği de, gine bilinen ve bilinmesi lâzım gelen alelâde bir hesap meselesinden ibarettir.

Şu halde, geriye kalan milyonlarca kilo gayri menkûl tütün ne oluyor, ne gibi şekiller tahdında ihraç ediliyor. Bu tütünleri, mutlaka olduğu gibi ihraç edilmesi zaaurimidir ?

İşte işsizliğin, biricik ve yegâne sebebi !...

Hadiselerin mahiyeti açıklanmadığı takdirde, işçi sınıfı arasındaki dedi kodular daha şumûllü olarak kuvvetlenecektir.

Cevap bekliyoruz!.

Tütün işçileri, depolarda milyonlarca kilo gayri mamûl tütün balyaları bulunduğu halde "Bunları bize işletmeden topumuza yol verecekler gayri meşru kazançlar yoluna, bizi çoluk çocuğumuzla açlığa mahkûm edecekler. Biz bu toprağın evlatları değilmiyiz?.. diye haykırıyor.

Memleketin öz evlatları arasından yükselen bu feryatlar ne zamana kadar cevapsız bırakılacak?

Tütün işçileri milyonlarca kilo gayri mamûl tütün balyaları üzerine mamûl damgası vurularak ihraç edildiğini işsizliğin yegâne sebebi ólarak kabul ediyor!..

Bu iddia bir dedikodudan ibaretmidir? Aksini isbat etmek mem leket ve millet namına hayırlı olmazmı?

Tütün işçileri, Tütün sendikaları birliği tarafından bir heyetin teşekkülünü ve bu heyetin ihraç edilecek tütünler üzerinde daimi konturol hakkının resmen tanınmasını istiyor.

Kabil değilmi?

Tütün işçileri, insança yaşayabilmek için yövmiyelerin arttırılmasını, vergilerin azaltılmasını, işsizliğe sebebiyet verenlerin kimler olduğunun millete teşhirini bekliyor.

Hakları yokmu?

Tütün işçilerinin memleket hesabına olan bu hayırlı istekleri başvekilin de ilk beyanatına uymaktadır. şu halde neticenin tahakkukunu beklemekte haklıyız.

Aksi takdirde binlerce vatandaşın hayatıyle ve bir memleket meselesiyle doğrudan doğruya alay edilmiş olur.

Trad - unioniome tarihi adlı eser hakkında düşünceler

İkinci Sahifeden Devam

kika sınaî cemiyet, bu günkü gibi ufkî bir şekilde kapitalist ve proleter olarak ayrılacağı yerde, amudi bir şekilde meslek, meslek ayrılmıştı Küçük esnaf topluluklarını büyük sendika hareketine inkilâb ettiren şey amudi ayrılışın ufkî ayrılış halini almasıdır.

Büyük sanayiin gelişmesiyle kendisini tehdit altında hissettiği zaman ilk sendikaların siyaseti, hükûmetten çıraklık hakkındaki kanunun tam tatbikini istemek olmuştu. Sınaî metodların mütemadi surette tadile uğraması, mekanik usullerle istihsalin geniş mikyasta artışı, aynı zamanda İngiliz mamulâtına karşı gösterilen rağbet bu devrin kapitalistlerine, işin serbest satın alımı üzerine konan kanunî tahdidatın kaldırılması görünüyordu Bununla beraber bir çok seneler zarfında sendikalar, patronların giriştikleri teşebbüslere muvaffakiyetle karşı koydular. Hükûmetin kendilerini serbest rekabetten korumak hususunda gösterdiği hüsnüniyete karşı itimat ettikleri müddetçe, işçilerde menfaat birliği hissi uyanmadı. Fakat kendilerine karşı hükûmet siyasetinde bir değişiklik vuku bulur bulmaz ilk defa olarak sendika hareketi dediğimiz şey doğdu.

(1) "İşçileri kendi tekliflerini kabul etmeğe zorlamak için patronlar tarafından atölyelerin keyfi kapatılışı manâsına gelen İngilizce bir tabir„

Faruk Atay

HABERLER

İçerde! Dışarda!

Dr. Sadi Irmağın İşsizlik ve sendikalar hakkında bir beyanatı

Çalışma Bakanlığı kurulduğu gündenberi teşkilâtını tamamlamağa, işçiyi terfih ve koruma yollu bir takım kanun ve projeler hazırlamağa çalıştı. Mevcudiyetini de bugün çıkarmakta olduğu ,mecmua ve broşürlerle, memleketin muhtelif şehirlerinde açtığı iş ve işçi bulma kurumlariyle göstermek istemektedir. Şimdiye kadar hazırlanan kanun ve projelerden işçiye ne gibi bir fayda temin edildi, kaç işçiye nerelerde iş bulundu bilmiyoruz. Yalnız geçenlerde bazı fabrikalarda işçi tensikatı yapıldığından memlekette bariz bir işsizlik doğmakta olduğuna işaret eden bir mütalaaya Çalışma Bakanı Dr. Sadi Irmak demiştirki :

— Bu işsizlik Avrupa ve Amerikadaki manada değildir. Bütün bunları alâka ile takip ediyoruz . Esasen hükûmetin programındaki Sanayileşme hamleleri işçiye geniş iş sahası temin edecektir.

Kurulmakta olan işçi sendikaları etrafında da şu beyanatta bulunmuştur :

— İşçiler kendi aralarında sendikalar kurmaktadırlar. Bir de işçi sendikaları birliği teşkil etmişlerdir. Bunlar cemiyetler kanununa uygun olarak kurulmuşlardır. Bakanlığımızın ehemmiyet verdiği nokta bu teşekküllerin siyasî ceryanlar dışında kalmasıdır.

Kanadaya giden yolcular

Kanadanın Montreal şehrinde 19 eylûlde Birleşik Milletler işçi konferansı toplanacaktır Bu konferansa bir Türk işçi murahhası hey'eti de davet edilmiştir.

Öğrendiğimize göre konferansa Çalışma Bakanı Sadi Irmak ile birlikte bir iş veren ve bir de işçi mümessili gidecektir. Türk murahhası heyetine İstanbul sanayi birliği tarafından Hilmi Nalî Barlo seçilmiştir. İşçi mümessili olarak da İzmirdeki pamuk mensucat fabrikası işçilerinden ve sanayi işçileri başkâtibi bulunan Hüsnü Mora münasip görülmüştür.

Bu hey'etin yakında Kanadaya hareket etmeleri kuvvetle muhtemeldir.

Sendika :

Her ne kadar İş Bakanlığınca Tensip edilerek Türkiye işçisini temsil etmek üzere bir murahhas gönderiliyorsa da bu murahhasın işçi sınıfını ne dereceye kadar temsile salâhiyettar bulunduğu bizce müphemdir. Gönül isterdi ki bu mümessil İşçi Sendikaları Birliği tarafından intihap edilerek hakikî temsil salâhiyetini haiz olsun.

Deri işçileriyle bir konuşma

İkinci Sahifeden Devam

İki işçiden genç olanı :

— Öyleyse, öbür arkadaşları da çağıralım, diyor ve diğer işçileri yanımıza çağırıyor. Selamlaşıp konuşmaya başlıyoruz :

— Yedikule ve havalisinde binleri mütecaviz deri ve kösele işçisi var. Kimimiz fabrikalarda, kimimiz küçük imalâthanelerde çalışıyoruz. Bu imalathaneler ve fabrikalarda beş kişiden ikiyüz kişiye kadar işçi çalışıyor. İşimiz zor, geçim zor, fakat aldığımız yövmiye düşük. İki lira bir şey veriyorlar. En fazla alanımız beş lira alır. Bize dert sorulurmu hangi birini anlatalım.

Sonra susuyor, nereden başlıyalım der gibi işçi arkadaşlarına bakıyor. Başka bir işçi sandalyasını masaya biraz daha yaklaştırarak :

— Hepsi neyse, diye başlıyor Hiç olmazsa şu iş kanununu tatbik etseler. Bu sıralarda boyuna işden çıkarmalar oluyor, fabrikalar işçi sayısını azaltıyorlar. İşten çıkan işçilere hakları olan para verilmiyor. Bazı müesseseler veriyorlarsa da onlar da eksik veriyorlar.

Susuyor, eliyle müphem bir hareket yapıyor .

Yine konuşuyoruz, çoluk çocuklarının hali, ev meselesi, gıda meselesi gibi, bütün işçilerin müşterek dertlerini anlatıyoruz.

Akşam oluyor, onlara son bir sual soruyorum :

— Bir sendika kurmayı düşündünüz mü ? Diyorum.

İçlerinden, genç, zekî bakışlı, zayıf bir işçi arkadaş bana yardım ediyor :

— Yani, arkadaş işçi cemiyetlerinden bahsediyor. Eskiden beri konuşur dururuz ya!.

Burada, pos bıyıklı ihtiyar söze karışıyor :

— Evlât!. diyor. Hep çektiklerimiz, dertlerimiz, sendikamız olmadığı için ya !.. Sen gazete çıkacak diyorsun. İyi, iyi ama bir de sendikamız olsa, asıl o zaman iyi olacak.

Bir başka işçi, yumruğuyle masaya hafifçe vurduktan sonra:

— Biz sesimizi çıkaramıyorsak, sendikamız olmadığı içindir, diyor. Bak Avrupa amelesi eziliyor mu ?..

Hepsi de "doğru, doğru„ diye bu sözleri tasvip ediyorlar ve sendikanın lüzumundan bahsediyorlar.

Vakit epeyce ilerlemiş, ben de arkadaşlarla tasarladığım konuşmayı yapmış bulunuyordum. Evleri, Yedikule tarafında olan işçilerle kahveden çıkıyoruz ve yine sendika üzerinde konuşa konuşa, ağır ağır gidiyoruz.

Safa M. YURDANUR

Kocaeli İşçi Sendikaları Birliği kuruldu

İstanbul İşçi Sendikalar Birliğinin neşriyatı her tarafta iyi alâka ile karşılanmaktadır. İzmitte muhtelif istihsal şubelerinde çalışan arkadaşlar da, bir Kocaeli İşçi Sendikalar Birliği kurmuşlardır. Fazla malûmatı gelecek sayıda vereceğiz.

Sahip ve Neşriyat Müdürü : Adil Yağcı Tertip ve Baskı F - K Basımevi

SENDİKA

PEK YAKINDA ÇIKACAK OLAN YIĞIN MECMUASINI OKUYUNUZ

Sahibi ve umumî neşriyatı idare eden Adil Yağcı
Müracaat yeri: Çenberlitaş Kürkçüler Pazar Sokak No. 14

Abone Şartları
Üç aylık 125 Kuruş
Altı „ 250 „
Senelik 500 „

Memleketimizde Sendikacılık

Baş makaleden Devam

tan açığa kurmaya yeltendiği sendikaların muhakkak surette emekçi yığınlarına düşman teşekküller olduğunu ve namuslu emekçilerin onlara boykot etmeğe mecbur bulunduklarını, sendikaların siyasî partilere bağlı olamıyacaklarını, ancak emekçi sınıfın inkılâpçı partinin yardımlarından faydalanmak ve onu büyük kampanyalarda ve seçimlerde desteklemek caiz olduğunu ve saire gibi prensip mes'elelerini şuurlu müstahsil kitleler artık iyice anlamış ve itiraz götürmez gerçekler diye kabul etmiştir.

Bugün üzerinde münakaşa ve tereddüt edilen en mühim mesele sendikaları mesleklere göre mi, yoksa sanayi şübelerine göremi kurmak lâzım geleceğidir. Büyük sanayi memleketlerinde bu nokta epeyce aydınlatılmış ve sendikaları büyük sanayi işletmelerinde kurmak ve sanayî şübelerini de federasyonlar etrafında toplamak lüzumlu görülmüştür.

İkinci dünya harbinin sonlarında kurulan dünya Sendikalar Federasyonu da resmen bu şekli kabul etmiş bulunuyor. Zira tekniğin dev adımlarla gelişmesi, istihsalin ve nakliyatın akıllara hayret verecek derecede sür'at kazanması, binlerce on binlerce işçileri bir arada çalıştıran muhtelit sanayi müesseseleri bu çeşit sendikalaşmayı zaruri kılmıştır.

Bizde hiç şüphesiz bu yolda yürümek zorundayız ve bunun için şimdiden bazı büyük mensucat, deri, kösele fabrikalarında, Karabükte, bazı inhisar işletmelerinde ve ilâh... elverişli bir zemin vardır. Yalnız çokluğu bakımından ekseri sanayi şübelerinde istihsal henüz daha parçalanmış, dağınık küçük atölyelerde ve fabrikacıklarda yapılmaktadır. Bunu da hesaba katmamazlık edemeyiz. Meselâ tirikotaj ve kundura işçileri bu meyandadır. Tütün işçileri de keza mevsim işçileri olduklarından bu çeşit emekçileri meslek sendikaları halinde teşkilâtlandırmak mecburiyeti vardır. Bu gibi meslek sendikalarının atölye ve işletmelerin mebzulen bulundukları semtlerde şübeler açması daha muvafık olur.

Bizce şimdilik büyük şehirlerimizde işçi sendikaları (istihsal, işletme ve meslek sendikaları) birer şehir sendikalar birliği etrafında birleşmeleri ve muhtelif şehir sendikalar birliklerinin ve Türkiye mikyasında kurulacak muhtelif sanayi Sendika Fedarasyonlarının da bir araya gelerek Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonunu meydana getirmeleri ve sendika hareketinin memleket ölçüsünde bir merkezden idare edilerek derli toplu ve insicamlı bir şekilde çalışması gerektir. Bu bahse ileride tekrar döneceğiz.

SENDİKACI

Samsun Tütün İşçileri Sendikası

(Ana Nizamnamesi)

1 — Samsun Tütün işçileri sendikası adı altında gayri siyasi bir cemiyet kurulmuştur,

2 — Sendikanın uğraşacağı mevzu ve maksatlar şunlardır:

a) Tütün işçileri topluluğunun işletmeler ve diğer idareci amirler ve hükümet makamları önünde temsil etmek her sahada onların hak ve menfaatlarına uymıyan durumlara ve muamelelere karşı teşebbüslerde bulunmak ve icabında mücadeleye geçmek.

b) İş kanununun ve çıkacak diğer iş gücünü koruma ve içtimai sigorta kanunlarının hükümlerine riayet edilip edilmediğini daimî surette araştırmak onlara aykırı halleri ve muameleleri ortadan kaldırmak için kanuni yollardan işçileri harekete geçirmek, gereken yerlere başvurmak veya onlar adına dava açmak.

c) İşçilerin fikri ve bedeni serpilmelerini sağlamak için ihtisas kursları, spor talimleri ve oyunları, memleket ve dünya meselelerine dair konferanslar, güzel sanat dersleri, korolar Vs. organize etmek ve bu çeşit kültür faaliyetlerine elverişli bir işçi kulübü açmak ve idare etmek.

d) İşçiler arasında tesanüt ve teavün duygularını geliştirmek ve fiili hareketler haline yükseltmek.

e) Bir karşılıklı yardım sandığı kurarak, teker teker sefalete düşen sandık azalarına aynî veya nakdi yardımlarda bulunmak ve tütün işçilerinin umumi menfaatlarının korunması için sandık mevcudunun mühim bir kısmını başka yerlere harcamayıp saklamak.

GİRME VE ÇIKMA :

3 — Tütün işletmelerinde çalışan tekmil işçi ve küçük müstahdemler dinleri, milliyetleri ve siyasî görüşleri ne olursa olsun sendikaya aza olabilirler ve olmaları arzu edilir. Aza kaydolunmak için bu nizamname hükümlerine riayeti taahhüt etmek yeter. Sendika, fabrikada ve işletmelerde çalışanların tekmilini içine almak gayesini güder ve bu yolda sistemli bir teşvik faaliyeti yürütür.

4 — Yalnız ahlakan sukut etmiş oldukları işleticilere hafiyelik ettikleri ve onun propagandasını yaptıkları ve nihayet faşizm ve ırkçılık cereyanlarına alet oldukları kat'î surette anlaşılanlar sendikaya giremezler bu gibiler her hangi bir surette sendikaya sokulabilmiş olsalar dahi, mahiyetleri meydana çıkar çıkmaz sendikadan idare heyeti kararile çıkarılırlar.

TEŞKİLÂT BÜNYESİ:

5 — Sendikanın faaliyetlerini 15 (on beş) kişilik bir idare heyeti sevk ve idare eder. Bu heyeti bir sene için, çoğunlukla, sendika azalarının umumi içtimai seçer. En az bir senedenberi sendikaya yazılı olan ve kendisine verilen içtimai işlerde kabiliyet göstermiş bulunan her aza idare heyetine seçilebilir

(MUVAKKAT HÜKÜM:) Sendika kurucularından en az 3 kişi, ilk üç aylık kuruluş devresinde idare heyeti vazifesini görür. Bu muvakkat idare heyeti 3 ay sonunda, yazılmış olan azaları umumi içtimaa çağırır. Bu toplanti ana nizamnameyi olduğu gibi veya değiştirerek çoğunluğu reyi ile kabul eder ve nizami idare heyetini seçer).

6 — İdare hey'etinin vazifeleri ikinci maddede sayılan gayeleri gerçekleştirmeye uğraşmak, aza aidatını ve teberrüatı toplamak veya kabûl etmek, bunları alınacak veya evvelce alınmış kararlara göre sarfetmek tütün işçilerinin umumi menfaatlarının korunması için varidatın bir kısmını sağlam bir ihtiyat akçesi halinde saklamak işçileri ilgilendiren her çesit iş şartlarını, sağlık ve gündelik meselelerini aralıksız gözönünde bulundurmak ve onların müşterek adlarına teşebbüslere girişmek, icabında protesto mitingleri yapmak, kültür sahasında işçilerin seviyesini yükseltmek için imkân dahilinde olan her çareye baş vurmak, mühim kararlar almak zarureti hasıl olunca âzaları olağanüstü umumi toplantılara çağırmak ve ilâhtır.

7 — idare heyetine seçilen azalar umumi ictima sonunda, ilk toplantılarını yaparlar. Kendi aralarından birini sendika mesul kâtipliğine, bir diğerini muhasip ve veznedarlığa ve bir ücüncüsünü de teşkilât ve kültür işleri katipliğine seçer. Her günlük işleri bu 3 aza ve ihtiyaç olursa muavinler idare eder ve teşkilâtlandırır.

8 — İdare heyeti haftada bir defa mesul kâtibin başkanlığında toplanır. Mesul kâtipler onun huzurunda yaptıkları işlerin hesabını verirler. Yapılacak işler hakkında idare heyetinin vereceği kararları - icabında diğer azaların yardımiyle mesul kâtipler gerçekleştirir.

9 — Sendikayı resmi makamlar, İşletmeler ve sendikalar birliği önünde temsil etmek, para işlerine veznadarla birlikte imza koymak ve sendika adına taahhütlere girişmek yetkileri mesul katibe aittir mühim işlerde idare heyeti onunla birlikte temsile iştirak etmek üzere bir veya bir kaç azasına vekalet verebilir.

10 — Vezne ve hesap kâtibi aza aidatını makbuz vererek toplar, gene makbuz mukabilinde teberruatı ve sendika gelirlerini teslim alır ve bunların hesabını tutar. İdare heyeti kararile veya mesul kâtibin tensibile zaruri masraflar yapıldıktan sonra, kasa mevcudunun 25 liradan fazlası her akşam mesul katibin ve veznedarın müşterek hesaplarına bir bankaya yatırılır.

11 — Teşkilât ve kültür işleri katibi sendikanın kayıtlarını tutar, mesleki kurslar, müsamereler, spor, idman, musiki, koro, temsil Vs? gibi güzel sanat talimlerini, ilmi konferansları ve ilâ teşkilâtlandırır. Faaliyetler genişlediği takdirde teşkilât ve kültür işleri birbirinden ayrı iki büro nalinde idare edilebilir.

12 — Azaların umumî heyeti her altı ayda bir alâlede toplantı yapar. Bu toplantılarda günün en mühim işçi meselelerine dair raporlar dinlenir. münakaşa edildikten sonra hareket tarzları kararlaştırılır. Sene sonu toplantısı kapanmazdan evvel de yeni idare heyeti seçilir. Umumi toplantı ayrıca 5 kişilik bir konturol komisyonuda seçer. İki toplantı arasındaki devrede sendika işleri bu toplantılarda kabul edilen direktiflere göre idare heyeti tarafından idare edilir.

13 — Kontrol komisyonunun ödevleri senede iki defa sendikanın hesaplarını tetkik etmek ve müşahedelerini bir rapor şeklinde umumi içtimaa sunmak sendika azaları arasında veya azalarla idare heyeti arasında çıkan ihtilâflarda hakem rolu oynamak, 4 üncü madde mucibince sendikadan çıkarılmaları idare heyeti tarafından kararlaştırılan azaların itirazlarını kabul ve müdafaalarını dinlemek ve edineceği kanaata göre çıkarma kararlarını bozmak veya katileştirmek ve ayrıca arkadaşlığa uymayan hal ve tavurlardan dolayi mesul tutulan âzalara disiplin cezaları tayin etmektir.

14 — Sendikada uygunsuz hareketleri görülen azalara tadbik edilecek cezalar ihtar, tenbih ve geçiçi çıkarmadır. Temelli çıkarma yalnız 4 üncü maddede sayılmış olan hallerde tadbik olunur.

SENDİKANIN GELİR KAYNAKLARI:

15 — Sendikanın gelir kaynakları girişte her yeni azadan tahsis edilen bir defaya mahsus bir lira yazılma ücreti, azaların her ay muntazaman ödemeye mecbur oldukları 50 kuruş aidat, ihtiyari teberrüler sendika faydasına verilecek müsamere ve temsillerin bıraktığı kârlar ve ilâhtır.

16 — Sendikaya aidattan fazla para yardımında bulunmak imkânına malik olan azalar bu yardımı teberrüler şeklinde yapabilirler.

17 — aile durumu vesair meşrû sebeplerle, Müzayıkaya düşen âzalar için geciçi olarak aidat ödemek mükellefiyetini idare heyeti kaldırabilir.

18 — Aidattan elde edilen gelirlerin dörtte biri, tütün işçilerinin umumî menfaatleri için saklanır ve bu ihtiyaç akçesine en sıkışık durumlarda bile el sürülmez.

19 — Samsunda bir işçi sendikaları birliği ve memleket ölçüsünde bir sendika Fedarosyonu kurulur veya bu maksatları güden bir hareket uyanırsa tütün işçileri sendikası derhal umumi içtima aktederek alınacak karar üzerine bunlara iltihak edecektir.

20 — Sendika faaliyetini tadil zorunda kaldığı takdirde, tasarrufundaki mallar Samsunda mevcut işçi sendikaları birliğine devrolunur. Böyle Bir teşekkül mevcut değilse Samsunda mevcut ve âzası en çok olan üç işçi sendikası arasında taksim olunur.

— **Kurucular :**

Adı ve soyadı :	Tabiyeti :	Adresi :		İmzası
Halil Turcan	T. C.	19 mayıs Mh. Bahariye Cd.	No. 18	„
Ömer Küçük durmuş	T. C.	» „ » Dr. Kâmil Cd.	„ 31	»
Ahmet İşler	T. C.	Selahiye mh. hacıal Sokağı	» 30	„
Yakup Özbaş	T. C.	Sayitbey Nh. Bağdat Cad.	» 6	„
Hava turcan	T. C.	19 Mh. Babariye Cad.	„ 18	»
Fehmi Çalmaz	T. C.	» » İnce sokak	» 80	»
Arslan Topak	T. C.	Geri taboko kumpanyası		
Bekir Ergin	T. C.	19 mayıs mah. Kışla Cad.	» 32	„

F-K basımevi
Çarşıkapı Kürkçüpazar Sokak No. 14
Gayet temiz ve ehvem fiatle Gazete, Mecmua, Kitap v.s. Basılır.